ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2568

บทความวิจัย

การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

The Management of Dual Vocational Education of Vocational Institutes in Three Southern Border Provinces

กฤษณะ สุวรรณละออ[1] และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ[2]
Kritsana Suwanla-or[1] and Rungchatchadaporn Vehachart[2]

[1,2] สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา 90000
Educational Administration, Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla 90000
[1] Corresponding Author: E-mail: 661997001@tsu.ac.th
Received: 11 Nov. 2024; Revised: 28 Dec. 2024; Accepted: 7 Jan. 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดสามชายแดนภาคใต้ และ 2) ศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและที่ตั้งจังหวัด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างครูสังกัดอาชีวศึกษาในเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 260 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามจังหวัดที่ตั้ง จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและจังหวัดที่ตั้งพบว่าครูที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีไม่แตกต่างกัน ครูที่มีอายุ ประสบการณ์ในการทำงานและจังหวัดที่ตั้งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
คำสำคัญ: อาชีวศึกษา การบริหารการศึกษา การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

This research aimed to: 1) investigate the administration of dual vocational educational system of the vocational institutions in the three southern border provinces, 2) study and compare the administration of the dual educational system in vocational institutions in three southern border provinces based on gender, ages, work experiences, and the province location. The data were gathered through questionnaire administered on 260 samples selected by stratified sampling method based on Krejcie and Morgan table. The data were analyzed by research statistics, i.e., percentage, mean, standard deviation, t-tests,

and one-way ANOVA.

The results of the research showed that 1) the level of opinions towards the management of the dual system was overall at a high level. 2) The results of the comparison of the dual administration classified by gender, ages, educational level, work experiences, and province location revealed that teachers of different genders and educational levels showed no statistical differences in their opinions on the management of the dual system. However, teachers with different ages, working experiences, and different province location showed statistically significant differences in their opinions on the dual vocational education administration at .05 level.

Keywords: Vocational Education, Educational Administration, Dual Education, Three Southern Border Provinces

1. บทนำ

ประเทศไทยมีความต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดงานระดับโลก การศึกษาอาชีวศึกษาเป็นหนึ่งในรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษามีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและความสามารถในการเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัย พร้อมก้าวสู่โลกของการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะกำลังคน ให้สามารถประกอบอาชีพได้ [1]

ดังนั้นเพื่อยกขีดระดับความสามารถวิชาชีพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตลอดเวลา สำนักพัฒนาสมรรถนะครูและบุคลากรอาชีวศึกษาได้นำเสนอคุณลักษณะที่มีของผู้บริหารต้องเป็นไปตามมาตรฐานการทำงานที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น ภารกิจสำคัญของผู้บริหารอาชีวศึกษา คือ การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการจริง เป็นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปมีทักษะฝีมือตรงความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดการศึกษาแบบ "ทวิภาคี" จึงเป็นการจัดการศึกษาด้านอาชีพอีกรูปแบบหนึ่งที่ตอบโจทย์ดังกล่าว โดยผู้เรียนจะเรียนและฝึกปฏิบัติเบื้องต้นที่สถานศึกษาก่อนฝึกอาชีพจริงในสถานประกอบการ ทำให้โอกาสที่จะเข้าทำงานในสถานประกอบการที่ได้ฝึกอาชีพอยู่ก่อนคนอื่น ได้รับใบรับรองจากสถานประกอบการ มีทักษะในการปฏิบัติงานวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการเพราะนักเรียนนักศึกษาฝึกอาชีพจริงอยู่ในสถานประกอบการอยู่แล้ว [2]

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารระบบทวิภาคีในการพัฒนาให้ผู้เรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ได้พัฒนาการศึกษารวมถึงการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ให้มีประสิทธิภาพเพราะการบริหารระบบทวิภาคีถือเป็นเครื่องมือในการสร้างโอกาสและการมีงานทำแก้ปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดสามชายแดนภาคใต้

2.2 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและที่ตั้งจังหวัด

3. สมมติฐานการวิจัย

ครูที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและที่ตั้งจังหวัดต่างกันมีความเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา

สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่างกัน

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 793 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan [3] ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 260 โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นตามจังหวัดที่ตั้ง จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีการจับสลาก

4.2 เครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ เสนอแนะ แก้ไข เพื่อปรับปรุงให้ถูกต้อง จากนั้นนำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) พบว่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งเกินเกณฑ์การพิจารณาตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อคำถาม

2) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้จำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น 0.982

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยการสอบถามครูสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้วิธีการจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 260 ชุด ได้รับคืน จำนวน 257 ชุด คิดเป็นร้อยละ 98.85 และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมจากหนังสือ วารสาร บทความ และข้อมูลวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้การทดสอบ ค่า t-test (Independent t - test) สำหรับตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้การทดสอบ One Way ANOVA สำหรับตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม

5. ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.92 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 47.08 ส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.41 รองลงมามีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.02 และมีอายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 29.57 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.16 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 12.84 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.24 รองลงมาคือ 5-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.46 และน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.30 ส่วนใหญ่มีจังหวัดที่ตั้งจังหวัดยะลา คิดเป็นร้อยละ 51.75 รองลงมา จังหวัดปัตตานี คิดเป็นร้อยละ 33.46 และจังหวัดนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ 14.79

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้าน (n=257)

การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	4.21	.57	มาก
2. การจัดการเรียนการสอน	4.21	.65	มาก
3. การบริหารจัดการ	4.18	.65	มาก
4. ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	4.21	.62	มาก
ภาพรวม	4.21	.58	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.21, S.D.= .58) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และด้านการบริหารจัดการ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามเพศ

การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	t	Sig.
1. ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	.573	.567
2. การจัดการเรียนการสอน	.919	.359
3. การบริหารจัดการ	.680	.497
4. ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	.733	.464
รวม	.786	.433

จากตารางที่ 2 การทดสอบค่า t เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามตัวแปรอายุ โดยวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	F	Sig.
1. ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	9.210***	.000
2. การจัดการเรียนการสอน	10.247***	.000
3. การบริหารจัดการ	10.066***	.000
4. ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	13.721***	.000
รวม	12.417***	.000

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ และด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการ LSD การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามตัวแปรอายุ ในภาพรวม

อายุ	21-30 ปี ($\bar{X}$ = 4.3300)	31-40 ปี ($\bar{X}$ = 4.3065)	41 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ = 3.9409)
21-30 ปี ($\bar{X}$ = 4.3300)	-	.02356	.38914***
31-40 ปี ($\bar{X}$ = 4.3065)	-	-	.36558***
41 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ = 3.9409)	-	-	-

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปรอายุในภาพรวม โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน 2 คู่ได้แก่ ครูที่มีอายุ 21-30 ปี ($\bar{X}$ = 4.3300) กับครูที่มีอายุ 31-40 ปี ($\bar{X}$ = 4.3065) มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .001 และครูที่มีอายุ 31-40 ปี ($\bar{X}$ = 4.3065) กับครูที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป ($\bar{X}$ = 3.9409) มีความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	t	Sig.
1. ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	.317	.752
2. การจัดการเรียนการสอน	.862	.390
3. การบริหารจัดการ	.059	.953
4. ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	.114	.909
รวม	.272	.786

จากตารางที่ 5 การทดสอบค่า t เพื่อเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	F	Sig.
1. ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	4.277*	.015
2. การจัดการเรียนการสอน	2.108	.124
3. การบริหารจัดการ	3.616*	.028
4. ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	4.048*	.019
รวม	3.882*	.022

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา และด้านคุณภาพการบริหารจัดการต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการ LSD การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงานในภาพรวม

ประสบการณ์การทำงาน	ต่ำกว่า 5 ปี ($\overline{X}$ = 4.2563)	5-10 ปี ($\overline{X}$ = 4.2980)	มากกว่า 10 ปี ($\overline{X}$ = 4.0707)
ต่ำกว่า 5 ปี ($\overline{X}$ = 4.2563)	-	.0416	.1856*
5-10 ปี ($\overline{X}$ = 4.2980)	-	-	.2272**
มากกว่า 10 ปี ($\overline{X}$ = 4.0707)	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 7 การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม พบว่าแตกต่างกัน 2 คู่ ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี ($\overline{X}$ = 4.2563) กับครูที่มีประสบการณการทำงานมากกว่า 10 ปี ($\overline{X}$ = 4.0707) มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี ($\overline{X}$ = 4.2980) กับครูทีมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี ($\overline{X}$ = 4.0707) มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามจังหวัดที่ตั้ง โดยวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	F	Sig.
1. ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	5.276**	.006
2. การจัดการเรียนการสอน	2.766	.065
3. การบริหารจัดการ	2.607	.076
4. ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	2.779	.064
รวม	3.615*	.028

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 8 พบว่า ครูที่มีจังหวัดที่ตั้งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีการ LSD การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามตัวแปรจังหวัดที่ตั้ง ในภาพรวมและรายด้าน

ประสบการณ์การทำงาน	จังหวัดยะลา ($\bar{X}$ = 4.2531)	จังหวัดปัตตานี ($\bar{X}$ = 4.2366)	จังหวัดนราธิวาส ($\bar{X}$ = 3.9765)
จังหวัดยะลา ($\bar{X}$ = 4.2531)	-	.0165	.2766**
จังหวัดปัตตานี ($\bar{X}$ = 4.2366)	-	-	.2601*
จังหวัดนราธิวาส ($\bar{X}$ = 3.9765)	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 9 การบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา จำแนกตามตัวแปรจังหวัดที่ตั้ง ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน 1 คู่ ได้แก่ ครูที่มีที่ตั้งจังหวัดยะลา ($\bar{X}$ = 4.2531) กับครูที่มีจังหวัดที่ตั้งจังหวัดนราธิวาส ($\bar{X}$ = 3.9765) มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่นัยสำคัญที่ .01 และครูที่จังหวัดที่ตั้งจังหวัดปัตตานี ($\bar{X}$ = 4.2366) กับครูที่มีจังหวัดที่ตั้งจังหวัดนราธิวาส ($\bar{X}$ = 3.9765) มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

6. สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผล

1) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และด้านคุณภาพการบริหารจัดการ ตามลำดับ

2) การเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า

2.1) ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.2) ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.3) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.4) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา และด้านคุณภาพการบริหารจัดการแตกต่างกัน

3) ผลการประมวลข้อเสนอแนะ พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ผู้เรียนควรมีความรู้พื้นฐานที่เพียงพอเพื่อสามารถนำไปใช้ได้จริง และมีการติดตามผลของผู้สำเร็จการศึกษา ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนควรปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและสถานประกอบการที่แตกต่างกัน ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ ควรมีการชักถามและสนับสนุนจากผู้บริหาร มีนโยบายการบริหารสอดคล้องกับบริบทของวิชาชีพ ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการมีการร่วมมือกับสถานประกอบการในการสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการจัดการฝึกประสบการณ์ของนักเรียน นักศึกษา

6.2 อภิปรายผล

1) ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณภาพผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเริ่มต้นจากการคัดเลือกผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต้องผ่านการทดสอบมาตรฐานวิชาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ และคณะ [4] พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการเรียนของนักศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้สอนและผู้เรียน ด้านการสนับสนุนจากสถานศึกษา ด้านสื่อการสอนและด้านเทคโนโลยี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้านและสอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิรักษ์ และคณะ [5] พบว่า สภาพการบริหารจัดการในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตามตัวแปรเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และจังหวัดที่ตั้ง

2.1) ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากการบริหารในระบบทวิภาคีมุ่งเน้นที่คุณภาพการศึกษาและการฝึกปฏิบัติจริง การที่ไม่มีความแตกต่างทางเพศอาจแสดงถึงระบบการจัดการที่มีความชัดเจนและเป็นธรรมต่อทุกคน สอดคล้องกับการศึกษาของสุเมธ และวิชิต [6] พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2) ครูที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .001 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีอายุมากกว่าอาจมีประสบการณ์ที่ยาวนานทำให้มองเห็นปัญหาและโอกาสในเชิงลึก ขณะที่ครูที่อายุน้อยกว่าอาจมีมุมมองที่ทันสมัยกว่า ซึ่งสอดคล้องกับมานะ และคณะ [7] พบว่าครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอายุต่างกันมีความเห็น โดยภาพรวมแต่งต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา

สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์มากมีโอกาสเผชิญและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารมากกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิรักษ์ และคณะ [5] พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากประสบการณ์ทำงานในแต่ละช่วงของสถานศึกษาในสังกัดมีขอบเขตและแนวทางการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปทิศทางเดี่ยวกันทั้งสังกัด จึงทำให้การจัดการความรู้มีระดับต่างกัน

2.4) ครูที่มีจังหวัดที่ตั้งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารระบบทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมนูญ และชวลิต [8] พบว่า ผู้บริหารและครูในสถานศึกษารางวัลพระราชทานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีพื้นที่ปฏิบัติงานต่างกันมีทัศนะต่อองค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำแผนการเรียนกับสถานประกอบการ เพื่อให้นักเรียน นักศึกษามีทักษะและประสบการณ์ตามที่สถานประกอบการต้องการ

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา ในเขตพื้นที่พิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

[1] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). [ออนไลน์]. แผนงานพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564). [สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2567]. จาก http://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6381.

[2] สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2562). หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เรื่องที่ 8 การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ.

[3] Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

[4] พัชรินทร์ แก้วมาเมือง, ไพเราะ ราชสมบูรณ์, และสุมิตรา ยาประดิษฐ์. (2564). การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการเรียนของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคตะวันออกที่ได้รับการเรียนผ่านระบบ SISA e-Learning. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8(5), 336-348.

[5] สุทธิรักษ์ ทัศบุตร, ไพวุฒิ ลังกา, และชวนคิด มะเสนะ. (2566). การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา ในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 17(1), 103-117.

[6] สุเมธ รินทลึก, และวิชิต แสงสว่าง. (2564). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสาร มจรสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10(3), 39-53.

[7] มานะ เตชะปิตุ, สุชาติ ใจภักดี, อินทิรา มุงเมือง, และนันทภัค จันทร์สาห์. (2565). ความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(3), 660-668.

[8] มนูญ เศษแอ, และชวลิต เกิดทิพย์. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษารางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 28(2), 23-33.